

Alfred NOBEL

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Alfred Nobel

Narozen - [21. října 1833](#), [Stockholm](#)

Zemřel - [10. prosince 1896](#), [San Remo](#)

[Švédský](#) chemik, vynálezce [dynamitu](#). Díky němu byla později také založena [Nobelova cena](#). Na jeho počest byl po něm pojmenován chemický prvek [nobelium](#).

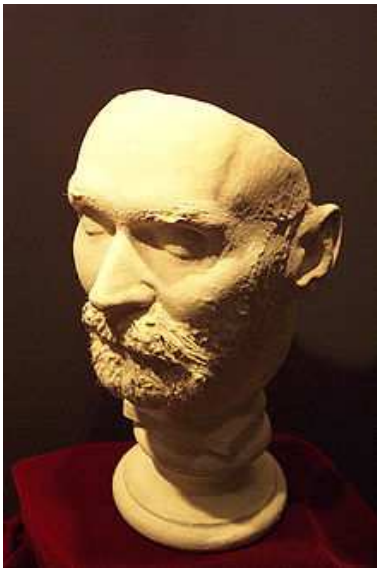
- Bratři Nobelové (po směru hodinových ručiček) Robert, Alfred, Ludvig a dítě Emil. Foto ze St. Petěrsburgu okolo 1843

Rodinné zázemí

Narodil se v bohaté [stockholmské](#) podnikatelské rodině. Byl třetím synem inženýra [Immanuela Nobela](#) (1801-1872) a Andriette Ahlsell Nobelové pocházející z bohaté rodiny. Když mu bylo devět let, přestěhoval se s rodiči do [St. Petěrburku](#), kde jeho otec podnikal. Měl velmi dobré soukromé vzdělání a v 17 letech mluvil nejen švédsky, ale také rusky, francouzsky, anglicky a německy. Měl veliké znalosti v oboru [chemie](#). Věnoval se literatuře a přírodním vědám. Své vzdělání dokončil v [Paříži](#) a [USA](#).

Na universitě v [Turíně](#) pracoval v laboratoři známého chemika [Théophila-Jules Pelouzea](#). Tam také potkal italského chemika [Ascania Sobrera](#), který v roce [1847](#) vynalezl vysoce výbušnou kapalinu – [nitroglycerin](#).

Alfred se začal věnovat studiu výbušnin, zvláště problematice bezpečné výroby a manipulace s [nitroglycerinem](#).

Posmrtná maska

Portét Alfreda Nobela od Emila Östermana

Dynamit

V rodinné továrně v [Helenborgu](#) došlo k několika [explozím](#). Při jedné z nich v roce [1864](#) zahynul Nobelův mladší bratr Emil a několik dalších zaměstnanců. Tehdy se Nobel zapřísáhl, že učiní práci s nitroglycerinem bezpečnější.

Výroba nitroglycerinu byla nebezpečná a ve Stockholmu byly veškeré pokusy s touto látkou zakázány. Nobel proto přesunul svou laboratoř na loď kotvící na jezeře [Mälaren](#). Jeho snaha byla nakonec úspěšná. V roce [1867](#) si nechává patentovat [dynamit](#). Smíšením [kapalného](#)

nitroglycerinu s hlinkou vytvořil tvarovatelnou hmotu, se kterou lze bezpečně manipulovat. Sestrojil také [rozbušku](#), která přivede kusy dynamitu k explozi. Rozbuška byla odpalována pomocí zápalné šňůry.

Vynález měl velký úspěch a dynamit se stal žádaným zbožím. Během času vybudoval továrny na 90 místech ve více než 20 státech. Nobel se věnoval rozvoji podnikání i rozvoji technologie výbušnin. Před svou smrtí vlastnil 355 [patentů](#) a nashromáždil obrovský majetek.

Z dalších vynálezů lze jmenovat například [trhavou želatinu](#) (vyrobena z nitroglycerinu a [střelné bavlny](#), patentována 1867), později modifikovanou dalšími látkami. Velký význam má dodnes bezdýmý střelný prach, založený opět na kombinaci nitroglycerinu, střelné bavlny a dalších látek. První verze se nazývala [balistit](#), pozdější, používaná dodnes, [kordit](#).

Divadlo

Poměrně málo známou skutečností je to, že v roce [1896](#) napsal divadelní hru [Nemesis](#), která vyšla těsně před jeho smrtí. Hra byla označena za rouhačskou a málem se nedochovala.

Nobelova cena

Alfred Nobel ve své závěti rozhodl, že jeho majetek bude vložen do fondu, z něhož bude každoročně udělována cena za významné vědecké objevy, literární tvorbu a zásluhy o mír ve světě. Tato cena (resp. finanční odměna k ní) je vyplácena pouze z peněz ze závěti, kterou spravuje švédská Akademie věd a Alfréd Nobel ji obdařil částkou 32 miliónů švédských korun. Ceny jsou vypláceny z úroků (asi 160 000 švédských korun). Nobelova cena byla poprvé udělena v roce [1901](#), roku [1968](#) bylo přidáno i ocenění za ekonomii. Dnes je Nobelova cena obecně považována za nejvyšší ocenění, jakého může umělec, vědec nebo státník dosáhnout.

Odpověz na otázky:

1. S jakou nebezpečnou látkou pracoval?
2. Co vedlo Nobela k práci na objevu dynamitu?
3. Co je to „Nobelova cena“?

ZDROJE TEXTU A OBRÁZKU:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Alfred_Nobel

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/6e/AlfredNobel_adjusted.jpg/220px-AlfredNobel_adjusted.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e2/Nobel_3.jpg/220px-Nobel_3.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/7b/Nobel%27s_death_mask.jpg/220px-Nobel%27s_death_mask.jpg

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/40/AlfredNobelPainting.jpg>